

การปฏิรูปการศึกษาไทย

โดย
ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน

I
เหตุผลและ
ความจำเป็น

การศึกษาสร้างคน
สร้างความรู้เพื่อ
พัฒนาประเทศให้
พึ่งตนเองได้
พัฒนาได้ และ
แข่งขันได้

จากผลประเมิน
ระดับโลกและ
ระดับชาติ พบว่า
คุณภาพและ
มาตรฐาน
การศึกษาไทย
ตกต่ำ ส่งผลให้การ
พัฒนาคุณภาพของ
คนไทยอ่อนด้อย

จำเป็นต้องมีการ
ปรับปรุงและ
เปลี่ยนแปลงทั้ง
ระบบและครบ
กระบวนการ:
การปฏิรูป
การศึกษาไทยเริ่ม
พ.ศ. 2442-ปัจจุบัน

- **IMD:** ความสามารถในการแข่งขัน
- **PEARSON:** การจัดอันดับการศึกษาโลก
- **TIMES HIGHER EDUCATION:**
การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก

การจัดอันดับของ International Institute for Management Development (IMD) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ปี ค.ศ.2013

- ปัจจัยหลักที่ใช้วิเคราะห์
เปรียบเทียบ

Competitiveness Factors

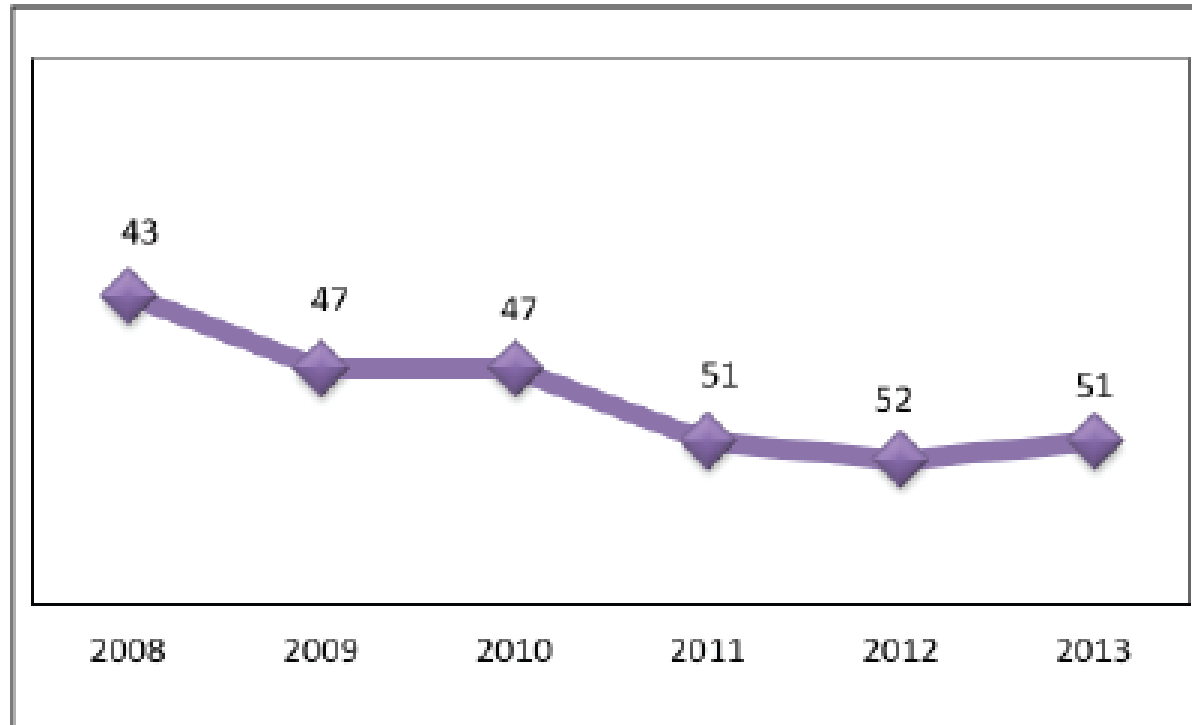
- Economic Performance
- Government Efficiency
- Business Efficiency
- Infrastructure

แต่ละปัจจัยหลักแบ่งเป็น
5 Sub-Factors รวม
20 Sub-Factors แต่ละ
ปัจจัยย่อยมีเกณฑ์ชี้วัด
(Criteria)

- สาธารณูปโภคพื้นฐาน
- เทคโนโลยี
- วิทยาศาสตร์
- สุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- การศึกษา

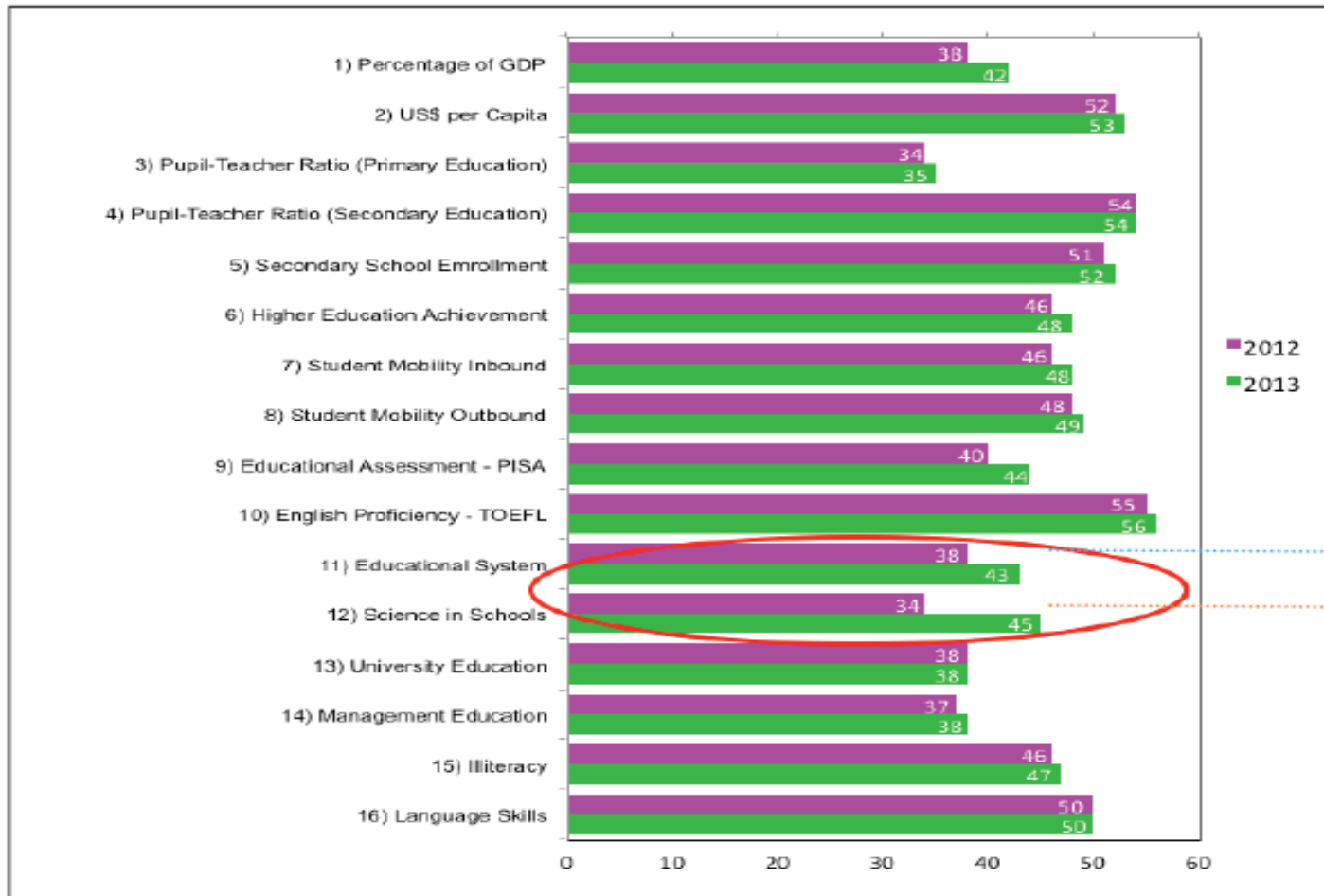
- ผลการจัดอันดับด้านการศึกษา ค.ศ.2012-2013

①

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2008 - 2013

② เทียบกับ IMD 2012 พบว่าทุกเกณฑ์ชี้วัดในปัจจุบันย่อมนำการศึกษาของ IMD 2013 ทั้ง 16 ตัว ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ลดลงถึง 13 ตัว ส่วนอีก 3 ตัว อยู่ในอันดับเท่าเดิม

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2012 - 2013

การจัดอันดับดัชนี Pearson ปี 2014 (ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มสุดท้าย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีคะแนนต่ำที่สุด)

ตาราง 1 อันดับดัชนี Pearson 2014 จำแนกตามคะแนน Z-Score เป็น 5 กลุ่ม รายประเทศ

กลุ่ม 1 ค่า Z-Score มากกว่า 1.0		
Country	Z-Score	Rank
South Korea	1.30	1
Japan	1.03	2

กลุ่ม 2 ค่า Z-Score อยู่ระหว่าง 0.5 และ 1.0		
Country	Z-Score	Rank
Singapore	0.99	3
Hong Kong	0.96	4
Finland	0.92	5
United Kingdom	0.67	6
Canada	0.60	7
Netherlands	0.58	8
Ireland	0.51	9
Poland	0.50	10

กลุ่ม 3 ค่า Z-Score อยู่ระหว่าง -0.5 และ 0.5		
Country	Z-Score	Rank
Denmark	0.46	11
Germany	0.41	12
Russia	0.40	13
United State	0.39	14
Australia	0.38	15
New Zealand	0.35	16
Israel	0.30	17
Belgium	0.28	18
Czech Republic	0.27	19
Switzerland	0.25	20
Norway	0.21	21
Hungary	0.17	22
France	0.17	23
Sweden	0.17	24
Italy	0.11	25
Austria	0.10	26
Slovakia	0.09	27
Portugal	0.04	28
Spain	-0.08	29
Bulgaria	-0.26	30
Romania	-0.44	31

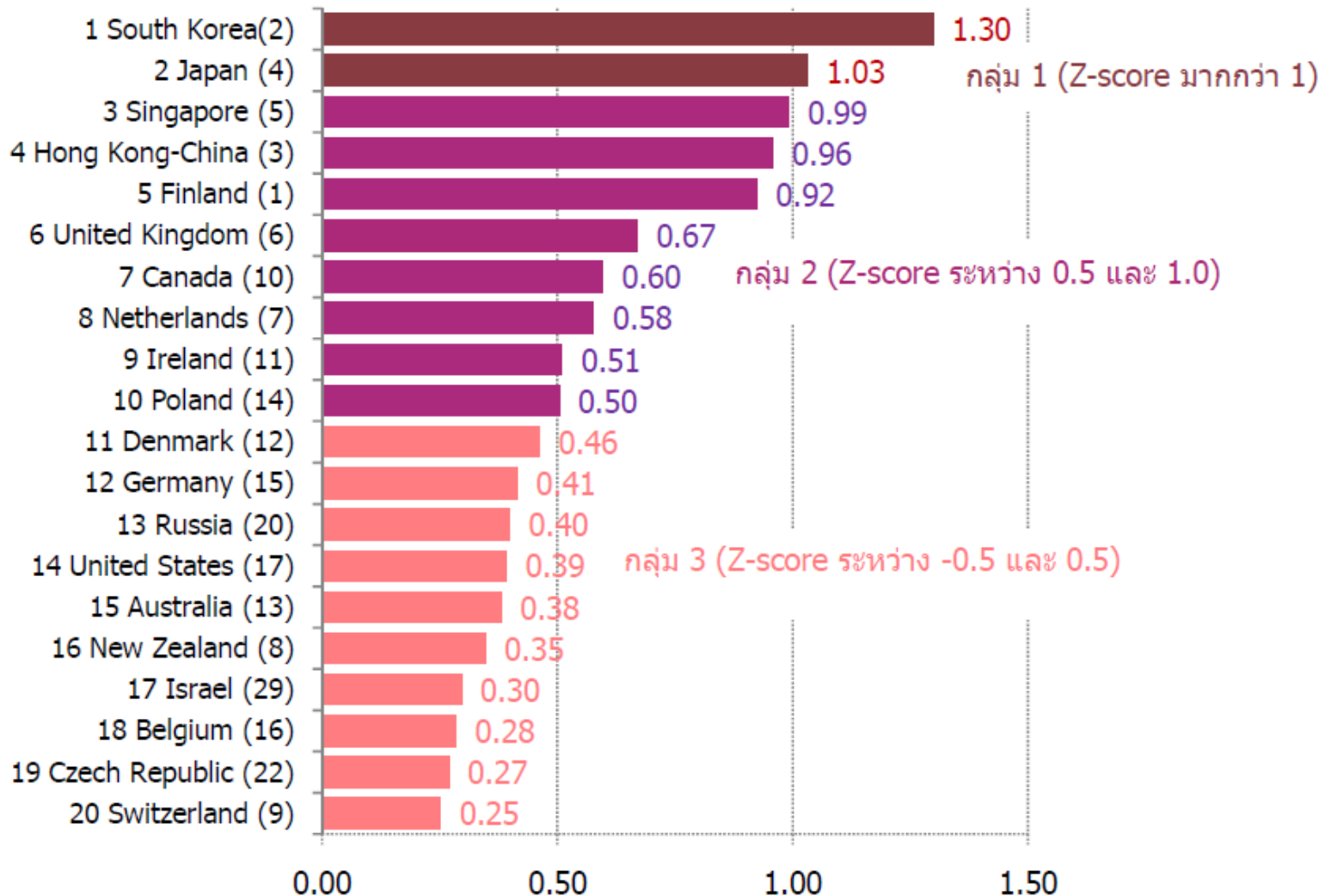
กลุ่ม 4 ค่า Z-Score อยู่ระหว่าง -1.0 และ -0.5		
Country	Z-Score	Rank
Chili	-0.79	32
Greece	-0.86	33
Turkey	-0.94	34

กลุ่ม 5 ค่า Z-Score น้อยกว่า -1.0		
Country	Z-Score	Rank
Thailand	-1.16	35
Colombia	-1.25	36
Argentina	-1.49	37
Brazil	-1.73	38
Mexico	-1.76	39
Indonesia	-1.71	40

การจัดอันดับดัชนี Pearson ปี 2014 – 20 อันดับแรก

20 อันดับประเทศที่มีการศึกษาดีที่สุดในโลก ปี 2014
4 ใน 5 อันดับแรกเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

แผนภาพ 1 อันดับดัชนี Pearson 2014-20 อันดับแรก

การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา

โดย Times Higher Education World University Ranking 2013-2014

การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติโดย Times Higher Education World University Rankings จัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยจะต้องมีคณะและสาขาวิชาที่หลากหลาย รวมทั้งมีผลงานวิจัยหรือบทความไม่ต่ำกว่า 1,000 เรื่องในช่วงปี 2007-2011 การจัดอันดับจะพิจารณาจากตัวชี้วัดประสิทธิภาพที่สำคัญ 13 ตัวชี้วัด (Performance indicators) โดยจัดแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

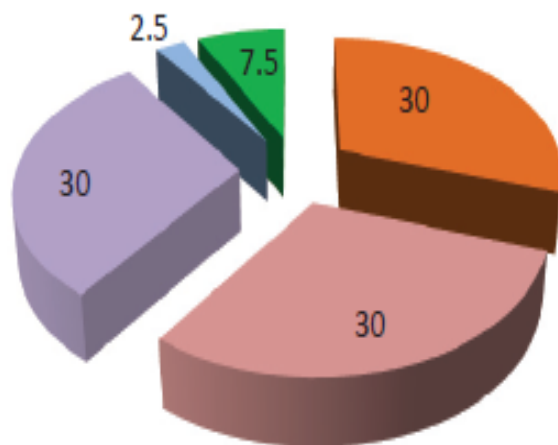
การสอน (Teaching) : สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (the learning environment) คะแนน 30%

การวิจัย (Research) : ปริมาณรายได้ และชื่อเสียง (volume, income and reputation) คะแนน 30%

รายได้ทางอุตสาหกรรม (Industry income) : นวัตกรรมต่างๆ (innovation) คะแนน 2.5%

ความเป็นสากล (International outlook) : คณาจารย์ นักศึกษา งานวิจัย (staff, students and research) คะแนน 7.5%

การกล่าวขวัญถึง (Citations) : ผลงานวิจัยถูกใช้อ้างอิง (research influence) คะแนน 30%

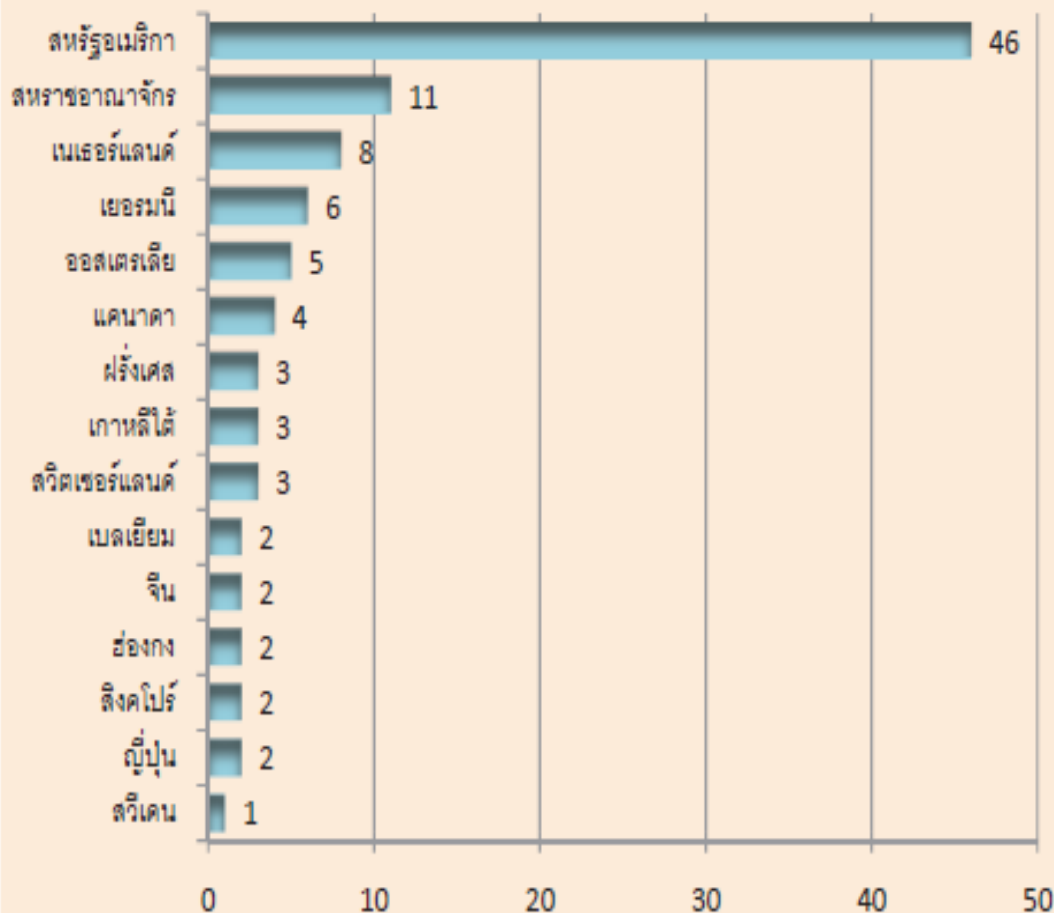
- การสอน (Teaching)
- การวิจัย (Research)
- การกล่าวขวัญถึง (Citations)
- รายได้ (Industry income)
- ความเป็นสากล (International outlook)

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลก 100 อันดับแรก

ใน 100 อันดับแรกของโลก สหรัฐอเมริกาโดดเด่นที่สุดที่มีมหาวิทยาลัยติดอันดับมากถึง 46 แห่ง รองลงมาคือ สหราชอาณาจักร (11 แห่ง) เนเธอร์แลนด์ (8 แห่ง) เยอรมนี (6 แห่ง) ออสเตรเลีย (5 แห่ง) ตามลำดับ ในภูมิภาคเอเชีย มีประเทศที่ติดอันดับ 100 อันดับแรกของโลก 5 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ คือ เกาหลีใต้ (3 แห่ง) จีน ฮองกง สิงคโปร์ และญี่ปุ่น (2 แห่งเท่ากัน) (แผนภาพ 1)

สหรัฐอเมริกาคิดอันดับมหาวิทยาลัยโลก
100 อันดับแรกมากที่สุดถึง 46 แห่ง

แผนภาพ 1 จำนวนมหาวิทยาลัยติด 100 อันดับแรกมหาวิทยาลัยโลก
จัดโดย Times Higher Ed. World University Rankings 2013-2014

การจัดอันดับคุณภาพของระบบการศึกษา (Quality of the Educational System)

โดย WORLD ECONOMIC FORUM – WEF ค.ศ. 2014-2015
ในภูมิภาคอาเซียนเทียบกับการจัดอันดับประเทศทั่วโลก 144 ประเทศ

(1 = Not well at all 7 = Extremely well 4 = Average)

RANK	COUNTRY	VALUE
4	Singapore	6.8
10	Malaysia	6.3
29	Philippines	4.5
32	Indonesia	4.5
60	Lao PDR	3.8
87	Thailand	3.4
94	Vietnam	3.3
129	Myanmar	2.7

II

การปฏิรูปการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542:

กฎหมายแม่บทว่า

ด้วยการศึกษา

แห่งชาติ

➔ ความมุ่งหมาย: เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (เก่ง ดี มีสุข)

➔ กระบวนการเรียนรู้: มุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

II

การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542:

กฎหมายแม่บทว่า
ด้วยการศึกษา
แห่งชาติ (ต่อ)

➔ หลักการจัดการศึกษา: 1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

➔ หลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา: 1. มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ 2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรส่วนท้องถิ่น 3. มีการกำหนดมาตรฐานและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภท 4. ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และ 6. การมีส่วนร่วมของบุคคลและองค์กรต่างๆ ในสังคม

III การปฏิรูปการศึกษาตามจุดมุ่งหมายและหลักการของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ เน้นการปฏิรูปสำคัญ 2 เรื่อง

1. การปฏิรูปการเรียนรู้: ยึดเรียนรู้เป็นสำคัญ (Learner Based)

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2. การบริหารและการจัดการ: ยึดสถานศึกษา (School Based) และพื้นที่การศึกษา (ED. District Based)

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

IV การยึดผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ เป็นการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษาโดย

1. ให้งานกลางระดับชาติ เป็นหน่วยกำกับดูแลการศึกษา โดยการกำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมประสานงาน รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภท
2. ให้สถานศึกษาทุกระดับประเภท เป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการศึกษาตามนโยบายและมาตรฐานที่กำหนด โดยรองรับการกระจายอำนาจตามมาตรา 39 และมีอำนาจตามมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติกิจการประพฤติกิจกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

IV การยึดผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ เป็นการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษาโดย (ต่อ)

3. กำหนดให้มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่

- 3.1 กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการศึกษา ทั้งระดับ
กระทรวง สภาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ และคณะกรรมการ
สถานศึกษา
- 3.2 ประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก เพื่อพัฒนา
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
- 3.3 ทดสอบทางการศึกษา โดยการศึกษา วิจัย พัฒนาและให้บริการ
ทางการประเมินผลและทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

V

ผลการดำเนินการ ปฏิรูปการศึกษาใน 15 ปี ที่ผ่านมา

- ➔ ปรับโครงสร้างองค์กรระดับกระทรวงและระดับ
ท้องถิ่นตามแนวปฏิรูป แต่กระบวนการและพฤติกรรม
การบริหารยังไม่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจสู่
สถานศึกษาและท้องถิ่น ขาดการติดตามตรวจสอบ
และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ยังไม่มีการนำผล
ประเมินผลการทดสอบและผลการประกันคุณภาพไป
ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง
- ➔ การจัดระบบครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแนว
ปฏิรูป แต่ยังไม่สามารถยกระดับคุณภาพครูให้เป็น
วิชาชีพชั้นสูงและเป็นครูปฏิรูป
- ➔ การจัดระบบทรัพยากรเพื่อการศึกษา ยังขาด
ประสิทธิภาพในการจัดสรรใช้จ่าย และการระดมทุน

V

ผลการดำเนินการ
ปฏิรูปการศึกษาใน
15 ปี ที่ผ่านมา
(ต่อ)

➔ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และการดำเนินการ
ตามกฎหมาย ยังไม่ได้ดำเนินการให้ครบถ้วน
และเพียงพอ

➔ การปฏิรูปการเรียนรู้ ดำเนินการได้อ่อนด้อย
ที่สุด ถึงกับมีคำกล่าวว่

1. “การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาทุกคนใน
วงการศึกษได้หมด ยกเว้นผู้เรียน”
2. “การปฏิรูปการศึกษาทำมาแล้ว 15 ปี
ทำไมคุณภาพการศึกษาไทยจึงยังไม่ดีขึ้น
เราย่ำเท้า เขาก้าวเดิน แล้วเมื่อไรไทยจึง
จะก้าวมันทันโลก”

การปฏิรูปการศึกษาไทย

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน